

BRANDKÅRS-

tidsskrift

Nr 1 1963

45 ÅRG.

UR INNEHÅLLET:

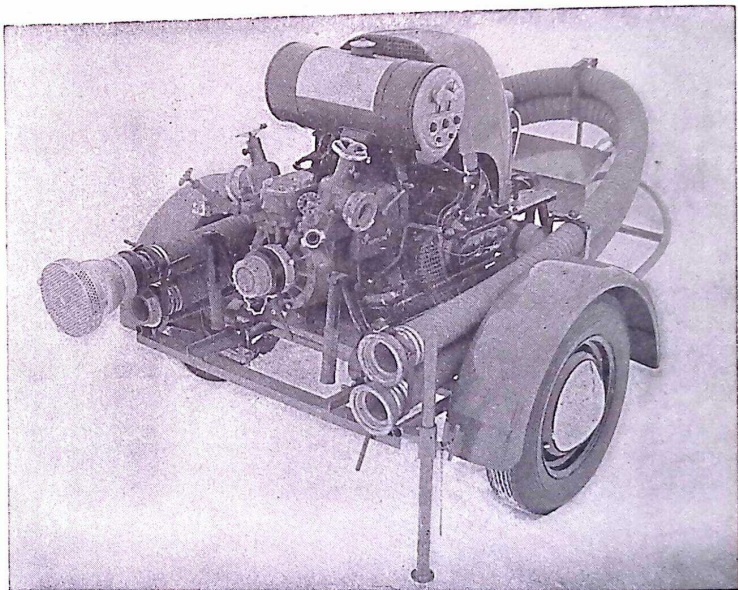
Höghusbrand i Västerås	1
Skummets praktiska utnyttjande	3
Brandförsvarsmål i Regeringsrätten 1961	10
Nytt från Byggnadsfronten	11
Kring en CTIF-kongress	13
Den nya brandlagstiftningen	16
Statens Brandinspektion	17

Höghusbranden i Västerås

Universitetsbiblioteket
LUND

Fråga "HENRIKSSONS"
när utrustningen skall kompletteras

HEBRA 900 VW — en modern motorspruta med värdefulla egenskaper

Det lönar sig även för Eder att anskaffa **HEBRA 900 VW**

Välkommen med Eder förfrågan!

För alla materielfrågor rådgor med oss!

HENRIKSSONS BRANDREDSKAP

STOCKHOLM

Tel 20 78 22
-23 -24 -25

GÖTEBORG

Tel 11 70 74

MALMÖ

Tel 97 59 42

SUNDSVALL

Tel 129 89

JÖNKÖPING

Tel 241 10

Ensamförsäljare i Sverige för TEMPEX eldskyddskläder

Aukt. återförsäljare för Jonsereds Terylene- och linnebrandslangar

FIRMAN GRUNDAD 1828

UTNYTTJA VÅR ERFARENHET!

Nr 1 1963
45 ÅRG.

UPPLAGA 14.500 EX.

BRANDKÅRS- *tidskrift*

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE: ANDERS EKBERG

ORGAN FÖR SVENSKA BRANDKÄRNAS RIKSFÖRBUND

JAKOBSGATAN 14, STOCKHOLM C • TELEFON 010/10 50 25 • POSTGIROKONTO NR 4870

Höghusbrand i Västerås

Den 14 november 1962 kl 16.23 larmades Västerås brandförsvär till 13-våningshöghuset vid Rekylgatan 6 i staden. Då första styrkan anlände var vinden — där förråd inrymdes för hyresgästerna — helt insvept i rök. En bil-motorspruta anslöts till stigarledningen medan några man tog hissen till översta våningen. Fastighetsskötaren följde hissen i trapporna för att öppna dörrarna, om hissen skulle stanna. Två smalslangar drogs upp mot vindspanelet från stigarledningen.

Hettan på översta trappplanet var mycket hög, då värmen trängde ut mellan branddörrarna till vinden och deras karmar. Den direkta förbindelsen till yttertaket kunde ej utnyttjas, då värmen i trumman upp till luckan var för stark.

Vattentillförseln i stigarledningen var utsatt för kraftiga störningar. Detta berodde på att ledningen dragits upp bredvid det brandsäkra trapphuset, upp på vinden längs taket och därefter genom den brandsäkra väggen till trapphuset och ned till brandpostuttag ca en halv meter över golvet i översta trappplanet. Detta medförde att ledningen blev kraftigt upphettad i sin sträckning på vinden. *Ångbildningen tillsammans med det underifrån kommande vattentrycket åstadkom förmodligen tryckstegringar så att smalslangarna sprängdes gång på gång vid brandposten.* På grund här-

av blev det nödvändigt att dra upp en grovslang 13 våningar upp genom trapphuset. Endast två man kunde samtidigt angripa elden på det trånga planet. Effekten mot den inneslutna branden bland vindsförråden blev givetvis ringa och branden rasade med oförminskad styrka i ca fyra och en halv timme. Efter detta var praktiskt taget allt brännbart förtärt. Plåttaket hängde kvar på hissmaskinrummet.

Hissen obrukbar

Hissen stannade på ett tidigt stadium genom att den elektriska förgreningen till hiss och fläktar var placerad oskyddad på vinden. Detta medförde att *alla transporter av såväl materiel som personal måste ske i den brandsäkra trappan*. Detta var givetvis både ansträngande och tidsödande. Tack vare pocketradio kunde en snabb och relativt god förbindelse hela tiden hållas mellan befälet 13 vån upp och släckningsledaren på marken.

Blåsten visade sig vara betydligt starkare på vindshöjd än på marken. Detta medförde ett kraftigt regn av stora brinnande flagor som "dränkte" personal och fordon på marken. De senare måste snabbt flyttas på betryggande avstånd från byggnaden. Maskinstegar kunde därför ej användas. De räckte visserligen ej upp till vinden, men en stråle från toppen kunde gjort viss nytta mot en del svåråtkomliga hörn. De bredvidliggande, enplans affärshusen utsattes också för ett intensivt gnistregn. *Nödvändigheten av obrännbara tak i höghusens "skugga" framstod klart.*

Vattenskadorna blev relativt obetydliga, då det brandsäkra trapphuset utgjorde ett utmärkt avlopp utan att taga någon skada. Vindsbjällklaget var utfört med en övre och en undre skiva med isolering av krossbetong emellan. Den övre skivan sprack och försköt sig under kraftiga smällar. Den måste gjutas om. *Endast obetydliga mängder vatten trängde ned i våningen under, huvudsakligen genom evakueringskanaler. Medelst sågspån och de utmärkta, lätthanterliga plastpresenningarna skyddades våningar och möbler.* Frakten av denna och annan materiel uppför 13 trappor var dock mycket besvärande för personalen.

Rökavlopp måste finnas

För hyresgästerna rådde ingen egentlig fara och någon panik uppstod ej. Viss spridningsrisk från vinden till översta våningen uppstod då plåtar delvis lossnade och svajade nära underliggande fönster. Samtidigt pressade tidvis blåsten ned elden kring dessa fönster. Husets eldsläckare placerades därför i lägenheterna och hyresgästerna höll vakt vid fönstren.

Taktäckningen av plåt kan diskuteras. Den medförde både för- och nackdelar. Hettan blev effektivare instängd än vid trätak, som snabbare brunnit igenom. Plåtarna utgjorde

fara för personer på marken och våningarna under. Vid effektiva rök luckor torde dock dessa nackdelar försvinna. Plåttak dämpar å andra sidan gnistregn och skyddar kringliggande hus från antändning. Erfarenheten bekräftar att rökavlopp av någon typ måste finnas om brandkåren skall ha möjlighet att släcka vindsbränder överhuvudtaget. Vid höghusbränder är problemet att hugga upp sådant mycket svårt med de nu i BABS rekommenderade lösningarna — antingen uppgång från altan i det fria eller direkt genom brandsäkert avskild lucka till yttertaget. Har branden tagit fart är det oftast ett alltför riskabelt företag att klättra upp på taket. *Plåttäckta rökavlopp, som vid brand automatiskt bränns upp, bör vara den bästa utformningen.* Vindstyrkan på denna höjd är betydligt större än normalt, varför även spridningsrisken måste beaktas. Plåttaken är därför berättigade. I regel byggs flera höghus bredvid varandra och kanske omgivna av barrskog.

Rökdykarna brände sig på knän och armar av hetvatten, som strömmade tillbaka från vinden. På grund av de svåra förhållandena måste avlösningen ske var 20:e minut. Detta medförde en mycket stor åtgång på rökskyddsmateriel.

Bärarlag måste organiseras för transporttjänsten upp och ned för trapporna. Åskådarna, bland vilka släkt och bekanta till de inboende finnas, böra lugnas genom meddelanden i högtalarna.

Brandbefäl bör göra brandsyn i höghus

Det är av vikt att brandskyddsanordningar i höghusen besiktigas av brandsynemännen vid slutbesiktningen. På grund av eftersläpning hade detta ännu ej skett. *Brandsyn i höghus bör även i fortsättningen göras av brandbefäl, trots att det är fråga om bostadshus.*

Någon brandsorsk har ännu ej kunnat spåras. Det har dock framkommit, att småpojkar brukat spela hockey på vinden.

I ett bredvidliggande höghus hade veckan innan en brand anlagts i källaren.. Denna har ej erkänts av mordbrännerskan, som då ännu gick fri. Kvinnan ifråga har erkänt 18 mordbränder. Det kan tänkas att de många mordbränderna inspirerat andra personer till dessa senare eldsvådar.

Brandskadorna uppskattas till 170.000 kr.

Ove Werngren

Skummets praktiska utnyttjande

Skum kan utnyttjas för såväl släcknings- som skyddsuppgifter. För dessa uppgifter varierar kravet eller rättare önskemålet om särskilda egenskaper hos skummet rätt avsevärt. Av resultaten från undersökningar och prov framgår, att skummet kan givas egenskaper av skilda slag genom olika sammansättning, alstringsmetoder, tillförd energi och bearbetning. Av de i skummet ingående komponenterna gas, vatten och skumbildare, är det i första hand den sistnämnda, skumvätskan, som avgör skummets karaktär. Om man utesluter det kemiska skummet ur bilden, kan skummet, det mekaniska eller luftskummet, framställas antingen i skumpumpar eller i skumrör av ejektortyp.

Skumtyp och skumtal

Om man i en skumpump och i ett skumrör utnyttjar samma skumvätska, blir resultatet i regel, att helt olika typer av skum erhållas. Det är i första hand *skumtalet*, som skiljer dem från varandra, men även skumblåsornas storlek och väggjocklek samt skummets homogenitet. I skumpumpen kan skum framställas med skumtal från under 10 till över 25 genom att variera vattenmängd och skumvätskemängd. Luftmängden ändras ej nämnvärt, därest pumpens varvantal hålles konstant.

I skumröret blir variationerna i skumtal relativt obetydligt vid ändringar av vatten- och skumvätskemängd. Genom ökning av tillloppsstrycket för vattnet ökas även insugningen av luft samt eventuellt även insugning av skumvätska, varför ändring av skumtalet ej sker i påtaglig grad. En sänkning av tillloppsstrycket under 2 å 3 kg/cm² bör ej ske, enär luftinsugningen sjunker snabbare än vad vattenmängden gör. Man riskerar sålunda, att för släckning lämpat skum ej kan erhållas.

I skumrören kan en väsentlig nedsättning av skumtalet uppstå, om skummet i eller efter skumrörets utlopp utsättes för ett extra motstånd. I skumrör insätts stundom trådnät, vilka ha till uppgift att dela skumblåsorna. Detta förorsakar givetvis, att skumströmmen beredes ett ökat motstånd. Om skummet efter skumröret skall passera genom en rör- eller slangledning uppstår friktionsförluster i den-

na, som ökar mottrycket. Även ett begjutningsrör anslutet till skumröret förorsakar ökat mottryck genom stötförluster i den avvinklade ombøjningen. Genom dessa ändringsriktningar av skumströmmen bearbetas skummet så att det blir homogenerare och mera finblåsig.

Dessa ökade motstånd i eller efter skumröret gör, att luftinsugningen i skumröret minskar allt efter motståndet (mottrycket) ökar ända till det ögonblick mottrycket blir så stort, att vätskan tränger ut genom skumrörets luftinsugningsöppningar, d v s att luftinsugningen upphört. Allteftersom insugen luftmängd minskar, minskas även skumtalet, enär vätskemängden vid bibehållet inloppsstryck ej förändras. Ökas däremot inloppsstrycket medför detta, att mottrycket efter skumröret kan tillåtas öka.

Teoretiskt sett skall ett skumrör vid bibehållet inlopps- och mottryck ge skum med samma skumtal oavsett vilket slag av skumvätska som användes. I praktiken är dock så ej fallet, då olika slag av skumvätskor ger olika förutsättningar för att binda luften i skumblåsor. Den skumbildning, som börjar i diffusorn i skumröret, kan i olika grad även påverka luftinsugningen.

Flertalet av de skumvätskor, som f n används ger i skumrör i stort sett samma skumtal, eller mellan 5 och 8. Dessa skumvätskor är vanligen byggda på proteinbas eller på proteinbas med vissa tillsatser, exempelvis alginater.

Andra typer av skumvätskor, byggda på syntetiska vätmiddel som bas, kan ge skumtal från 10 upptill 25. En sådan skumvätska var under 1930-talet känd under namnet *Tuto-gen N*. Det skum, som framställs av dessa skumvätskor, benämnes i den engelska litteraturen "high expansion foam" till skillnad från det med skumtal, 5—8, vilket kallas "low expansion foam". Det är dock att märka, att alla typer av skumrör ej kan alstra dessa höga skumtal även om skumvätskan är lämpad härför.

Numera synes skum med högt skumtal ha spelat ut sin roll med undantag för vissa specialuppgifter. I detta sammanhang kan nämnas, att prov på allra senaste tiden har utförts

med ett skum med exceptionellt högt skumtal eller omkring 1.000. Detta skum framställs med hjälp av luft från en stor fläkt eller av gaserna från en gasturbin. Gaserna pressas genom ett grovmaskigt nylonnät under tillsättning av en dusch av vatten-skumvätskeblandning. Skummet blåses in i en brinnande byggnad eller gruvgång, som helt fylles med skum och sålunda undantränger luften. Skumblåsorna uppgivas ha en diameter av ca 10 mm och skummet är följaktligen ganska storblåsig. Det skum, som först når fram till brandhärden, övergår snabbt till vattenånga, varvid dels avkylning av brandhärden, dels kvävning av branden sker. Skummet utgör ett gott skydd mot strålningsvärme även om givetvis en del av skummet förtäres. Det sägs även, att om en person blivit instängd i en brinnande byggnad, kan han skyddas av skummet, då det är möjligt att andas och leva i detta. Skummet är mycket storblåsig och föga värmebeständigt. Huruvida denna skumsläckningsmetod kan ha framtiden för sig undandar sig dock f n ett bedömande.

Skumvätskan

Önskemålet att få fram en enhetsskumvätska, som är användbar för skummets alla släckningsuppgifter, är helt motiverat. Detta gäller i synnerhet för våra brandkårar, vilka knappast på sina fordon kan medföra mer än en typ av skumvätska. För den kemiska industrien kan det exempelvis i vissa fall krävas, att specialskumvätskor användas.

Flertalet av de skumvätskor av "low expansion"-typ, som nu finns i marknaden täcker de flesta av skummets användningsområden och är därför att betrakta som allround-skumvätskor, men med den begränsningen, att de ej ha samma motståndskraft mot nedbrytning av alkohol och liknande vattenlösliga, brandfarliga vätskor, som specialskumvätskor av vilka en del ha tillsättningar av alginater eller liknande. Ehuru dessa skumvätskor är mångsidigt användbara ur släckningssynpunkt, har de dock vissa begränsningar i sin användning. De är tex ej möjliga att förvara i vattenlösning i sk tryckluftskumaggregat eller liknande, då en flockliknande utfällning snabbt sker vid skumvätskans blandning med vatten. Denna utfällning kan to m ske vid transport av vatten-skumvätskeblandningar genom rörledningar.

När man talar om en allround-skumvätska, får man ej förlidas tro, att denna ensam är bestämmande för det alstrade skummets egenskaper och variationsmöjligheter. Det är skumvätskan och skumalstraren (skumröret—skumpumpen—skumsprinklern), som tillsammans medverka till, hur skummet kommer att bli.

Låt oss taga några fall ur praktiken för att påvisa, hur skilda önskemålen på skummet kan vara.

Skummet skall användas som brandsegel för att skydda en husvägg och ett starkt sluttande tak. Här för erfordras ett tätt och segt skum med stor värmebeständighet, men ringa utflytningsförmåga.

I ett annat fall gäller det att skydda ett upplag av fat, innehållande brandfarliga varor. Skummet skall även denna gång tjänstgöra som brandsegel och bör följaktligen vara tätt, segt och värmebeständigt. Då marken runt upplaget impregnerats av utspild eller utläckt vara, måste markytan även få ett skyddstäckande av skum, varför detta bör vara tämligen lätt utflytande.

Vid släckning av brandfarliga vätskor önskar man ett snabbt utflytande, kylande skum, som efter fullbordad släckning bildar ett sammanhängande täcke så tätt och segt, att det förhindrar genomsläppning av brännbara gaser från vätskan.

Om man endast har en begränsad vattenkvantitet till förfogande, i tex från tanken i en vanlig brandbil eller i en skumbil (crash truck) för flygplanssläckning, sätter man stort värde på en avsevärd skummängd även om detta sker på bekostnad av skummets täthet och värmebeständighet. Vad man avser är alltså att höja skumtalet. (Jämför French undersökningar av skumtal och värmebeständighet hos skum, sid 253—254 i nr 10/1962 av Brandkärstidskrift.)

I Europa framställda skumvätskor av proteintyp har i allmänhet den egenskapen, att de vid alstringen är lätt utflytande men därefter snabbt stabiliseras, "koagulerar". Detta är en stor fördel, när det gäller att belägga större ytor med skum eller ytor av olja inom vilka finnas föremål, hinder, som kan försvåra eller förhindra utflytning och täckning av oljejetan i sin helhet, därest skummet skulle vara trögflytande. För de i USA framställda skumvätskorna användes annat stabiliseringsmedel än i de europeiska, vilket medför, att de amerikanska skumvätskorna vanligen ej är efterstabiliserande. För att kompensera denna uteblivna utflytnings- och stabiliseringsförmåga används anordningar för spridning av en skumstråle, om skummet från början är tjockflytande.

Bild 1. Tryckluftskumaggregat för skydd av oljecistern och fatlager.

Man kan nu fråga, vilka ändringar av skummets karaktär och egenskaper, som är möjliga att göra, om man utgår från en bestämd skumvätska, en skumenhetskvätska.

Tyvärr ger själva skumvätskan mycket begränsade möjligheter till sådana ändringar. Genom ändringar av den procentuella tillsatsen av skumvätska i förhållande till tillförd vattenmängd kan skummets viskositet, täthet och seghet påverkas och i viss mån även skumtalet. I skumalstrare av skumrörstyp ändras skummets "kvalitet" i relation till skumvätsketillsatsen intill en övre gräns. Överskrids denna, erhålles inget tätare, segare och stabilare skum utan det blir endast ett ekonomiskt slöseri med skumvätska. I skumpumpar som skumalstrare inverkar variationer i skumvätsketillsatsen mera påtagligt, i synnerhet i kombination med ändringar av vatten-tillförseln. Det är, som tidigare nämnts, skumtalet, som undergår kraftiga förändringar och därmed även skumblåsornas väggjocklek. Därav följer även förändringar av skummets stabilitet och värmebeständighet. *Mycket generellt kan man uttrycka saken så, att skumtalet är omvänt proportionellt mot stabilitet och värmebeständighet inom normala skumtalsvärden.*

Med skumspinkler av den i Sverige utnyttjade typen erhålles ett skumtal av 12—15 med de vanliga skumvätsketyperna ("low expansion"). Trots det relativt höga skumtalet har det i praktiken visat sig, att efter avsläckning av en brinnande vätskeyta det täckande skumskiktet genom efterstabilisering effektivt hindrar genomsläppning och återantändning av brännbara gaser från underliggande, upphettad vätska.

När det gäller skumsläckningsanordningar för industrier, fartyg, lagerlokaler, garage, hangarer, oljehamnar etc är det inte i första hand typen av skumvätska, som skall rättas efter släckningsuppgiften utan istället typen av skumalstrare och sättet att framföra skummet till och på brandhärden. Härtill återkommer vi, då ännu en del återstår att säga om skumvätskor.

Statens brandinspektion har i sitt meddelande 1961:14 uppställt vissa normvärden för skumvätska och anvisningar för provning och kontroll av skumvätska och av denna under fastställda betingelser alstrat skum.

Normerna anger värden, vilka ej får under eller överskridas, gällande: viskositet, surhetsgrad (pH-tal), slamhalt, lägsta användningstemperatur, spec vikt, spädbarhet med vatten, blandbarhet med andra skummedel, giftfrihet och lagringsbeständighet. Det finns ingen anledning att här kommentera dessa normer, men däremot skall här beröras skumvätskans praktiska handhavande.

I meddelandet anges, att en skumvätska skall vara lagringsbeständig under 5 år under förutsättning, att den förvaras i *lämpliga* kärl och vid temperaturer mellan +15 till +25°C. Det måste påpekas, att de vanliga transportkärlen, dunkar av stålplåt, ej är att betrakta som lämpliga kärl för långtidsförvaring av skumvätskan. På senaste tiden har här i Sverige dessa plåtdunkar ersatts av flaskor av plast. Då plasten och skumvätskan förhåller sig neutrala till varandra, medför detta, att dessa plastflaskor med fördel kan användas såväl för transport som långtidsförvaring. Järnfat rymmande 200 liter (ca 230 kg skumvätska) äro fullt användbara såväl som transportkärl som för förvaring av skumvätska.

Brandkärer, vilka har sin skumvätska lagrad i dunkar av plåt, måste räkna med att en dylik dunk ej stoppar mer än ett, möjligen två år. En övergång till plastflaskor är att rekommendera så vitt ej föredrages att förvara skumvätskan i specialbyggda tankar på brandbilarna eller i rena lagringstankar i brandstationen. Sådana tankar bör helst utföras i järnplåt med korrekt ytbehandling.

En tank för permanent lagring av skumvätska bör placeras så, att skumvätskan genom självtryck kan rinna ned till brandbilens skumvätsketank eller till annat transportkärl.

Utfällningen av slam ur skumvätskan har tidigare varit den största olägenheten vid

långtidslagring av skumväska. Numera är slamutfällningen relativt ringa och i brandinspektionens normer anges, att skumväska ej får innehålla mer än 0,5 volymsprocent centrifugerbart slam. Det är sålunda endast för äldre, kvarvarande typer av skumväske, som särskilda åtgärder behöver vidtagas för att förhindra stopp i avtappningsledningar i en skumväskekan.

Emellertid föreligger en annan risk för ökad slambildning lokaliserad till skumväskekan på brandbilar och i andra transportkärl för skumväska. Är en sådan tank eller behållare ej helt fylld med skumväska kan man befara, att skum bildas vid omskalpning av skumväsken. Detta skum flyter till en början på vätskeytan och torkar ur, varefter stabiliseringsallarna i skummet suger åt sig vätska och sjunker till botten i form av ett slam. Så länge det ej hunnit packa sig i behållarens botten är det insugningsbart och lätt lösligt i vatten.

Då en skumväskekan alltid är utrustad med en ventil eller kran i avtappningsledningen, finns risk, att filmer av skumväska stannar i själva avstängningsorganen. Där torkar de och då skumväskekan i allmänhet innehåller limämnen, klistras de fast de rörliga delarna, så att ventilen, kranen, ej kan öppnas utan att särskilda åtgärder vidtagas.

I brandspektionens normer anges, att en skumväska ej bör stelnas eller utfalla iskristaller förrän vid max -6°C . Om en skumväska stått i uppvärmd lokal, men därefter behöver transporteras en längre sträcka i avsevärd kyla, är risken för att den skall stelnas eller frysa överraskande liten. I nedanstående tabell visas de temperatursänkningar, som erhållits vid en serie prov med en svensk skum-

väska, som ej varit specialpreparerad ur köldbästaendighetsynpunkt.

Vad man dock alltid måste taga hänsyn till är att en nedkyld skumväska bereder ökat strömningsmotsstånd i insugningsledningen, varför denna redan från början bör dimensioneras rikligt tilltagen.

En skumväska kan helt överrumplande utsättas för "förgiftning" och blir härvid praktiskt taget helt oanvändbar. Det alstrade skummet kan till synes förefalla gott, men så snart det utsättes för hetta, sjunker det snabbt samman. Den vanligaste orsaken till en sådan "förgiftning" är, att behållarna varit förorenade, innan skumväsken fyllts i dessa. Rester av olja eller tvålämnen är tillräckliga att förstöra vätskans skumbildningsförmåga. En "rengöring" av en tömd skumväskebehållare med såpa, tvål eller annat vätnedel och därefter otillräcklig sköljning kan vara orsak till, att en skumväska blir obrukbar. *Kärl, som använts för olja, skall ej utnyttjas för förvaring av skumväska.* Det har även visat sig, att en olämplig skyddsbeläggning av en skumväskebehållare har verkat förödande på skumväsken.

För oljeraffinaderier och oljehamnar rekommenderas ibland användande av tomma oljerörledningar för transport av vatten fram till skumcentralen eller av vatten-skumväskeblandningar från fasta eller rörliga skumcentraler fram till skumrören vid oljecisternerna. Ett sådant förfarande får ödesdigra följder på grund av "förgiftningsrisken" av skumväsken. Däremot är risken för nedbrytning av skum, som transporteras genom en rörledning för olja, mycket liten.

Teoretiskt sett skall skumväskekan av olika fabrikat men tillhörande samma typgrupp utan olägenhet kunna blandas med varandra. Praktiskt torde det även vara möjligt, men detta till trots bör man undvika att göra detta i lagringstankar. Man bör sålunda köra slut eller nära slut på den skumväska, som finns i en behållare, innan den nya skumväsken fylls på — men givetvis med minsta möjliga tidsspillan vid "iskravningen".

Skumalstrare

Som sagt, är det ej endast på skumväsken, som det framställda skummetts karaktär och egenskaper beror utan även i hög grad på skumalstringsorganen. För en brandkår kan släckningsuppgifterna variera högst väsent-

Skumväskekan begynnelsestemperatur $+15^{\circ}\text{C}$ (i 30 kg dunkar)				
Tid i tim	Utomhustemperatur			
	0°C	-5°C	-10°C	-15°C
1	+ 13,00	+ 12,25	+ 11,75	+ 10,00
2	+ 11,50	+ 10,25	+ 9,00	+ 6,75
3	+ 10,50	+ 8,50	+ 6,75	+ 4,00
4	+ 9,50	+ 7,00	+ 4,75	+ 1,50
5	+ 8,75	+ 5,75	+ 3,00	— 0,50
6	+ 8,00	+ 4,75	+ 1,75	— 2,25
7	+ 7,75	+ 3,25	+ 0,50	— 3,50
8	+ 7,50	+ 3,00	— 0,50	— 5,00
9	+ 7,25	+ 2,50	— 1,25	
10	+ 7,00	+ 2,00	— 2,00	

ligt, men trots detta torde brandkåren vid sin materialanskaffning knappast sträcka sig längre än till normala typer och storlekar av skumstrålrör. Finns inom brandkårens släckningsområde industrier, vilka framställer eller hanterar brandfarliga varor, som lämpligen släckas med skum, bör dessa industrier själva utrusta sig med de speciella anordningar, som förhållandena kräver. Det kan dock förekomma, att en brandkår i samråd med aktuella industrier anskaffar en specialutrustad skumbrandbil, varigenom ansvaret för släckningen helt eller delvis lägges på brandkåren.

Brandkårenas utrustning av skumsläckningsmaterial är helt beroende av arten av brandrisker inom kårens släckningsområde. Generellt kan dock sägas, att varje brandkår oavsett storlek och organisation kan ställas inför uppgifter, där skummet är det lämpligaste eller kanske t o m det enda användbara släckningsmedlet. Närmast åsyftas de faror, som trafiken på våra landsvägar och järnvägar förorsakar. Ej endast tankbilar och tankvagnar, lastade med bensin och andra oljor, utgör riskmomenten utan även varje bil på våra vägar och gator. Utrunnen, brinnande eller icke brinnande olja blir brandkårens uppgift att oskadliggöra.

Inom varje samhälle förekommer numera oljor i stor utsträckning. Vi har oljeeldning i våra fastigheter; bensin och oljor finns i garage och tappstationer, hos färghandlare och inom industrier. Utbryter brand på sådana platser, är det ej säkert, att den effektivt kan bekämpas med befintliga handbrandsläckare, utan det blir brandkårens uppgift att ingripa. Det är endast några få av våra yrkesbrandkårer, som i sin utrustning kan inräkna ett större, transportabelt pulveraggregat, men även ett sådant har sin begränsning beträf-

fande såväl kapacitet som användningsmöjlighet. Ett släckningsangrepp med skum ligger nära till hands och för den skull är flertalet brandkårer utrustade med skumstrålrör med en vätske- (vatten-) förbrukning av 200 eller 500 l/min. Denna motsvarar en producerad skummängd av ca 1.200 resp 3.000 l/min.

I kombination med vattentank på brandbilen kan en insats med skum göras mycket snabbt och under tiden släckningsarbetet pågår, kan vatten framföras från närbelägen brandpost eller vattentag. Skuminsatsens varaktighet bestämmes därför endast av den skumvätskekvantitet, som medföres eller kan tillföras.

Tillsättning av skumvätska till vattenströmmen kan ske vid skumstrålröret genom *direktinsugning* eller genom *mellaninjektor* inkopplad i tryckslangledningen så nära brandplatsen som möjligt eller genom *pumpinjektor* monterad på brandbils-pumpen eller motorsprutan.

Vid *direktinsugning* vid skumstrålröret förloras varen något i tryck eller vattenmängd men däremot i rörlighet av skumstrålröret, då detta blir förbundet med den dunk eller flaska från vilken skumvätskan suges. Då insugnings-slangens längd vanligen är 3 m, är dock manövrering av skumstrålröret möjlig inom rätt vida gränser.

Vid användning av *mellaninjektor* förlorar man i denna ca 25 % av ingående vatten-tryck, vilket ställer krav på, att detta ej får

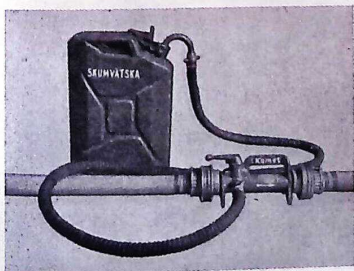

Bild 2. Mellaninjektor.

Bild 3. Pumpinjektor monterad på motorspruta.

vara för lågt. Är tilloppstrycket gott, kan efter mellaninjektorn och skumstrålröret tillåtas en slanglängd av upp till 75 m, men knappast däröver. Samtidigt förutsättes, att skumröret ej befinner sig på nämnvärt högre nivå än mellaninjektorn.

Brandbilar med pump och på denna monterad *pumpinjektor* för insugning av skumvätska är oftast utrustade med såväl vattentank som skumvätsketank. Tages vatten ej från vattentanken utan från brandpost eller från motorspruta i seriekörning, måste man vid körning med pumpinjektorn noggrant tillse, att tilloppstrycket på pumpens sug sida ej blir för högt i förhållande till trycket på pumpens trycksida. Om inloppstrycket exempelvis är 2 kg/cm² måste utgående tryck vara 8 kg/cm² för att full insugningsmängd skall kunna erhållas med pumpinjektorn. I denna cirkulerar en del av pumpens vattenmängd, vilken alltså ej kan utnyttjas för skumsläckningen. För en pumpinjektor med en normal insugningsmängd av 50 l/min uppgår vattencirkulationsmängden till omkring 200 l/min.

Man kör ej gärna samtidigt med både skum och vattenstrålar med en pump, som har pumpinjektorn inkopplad för skumvätskeinsugning. Låt vara att en vattenstråle, som är uppblandad med skumvätska, ej är sämre utan snarare bättre ur effektsynpunkt än en stråle av enbart vatten, men av kostnadsskäl undviker man att så sker.

En brandkär utnyttjar vanligen skummet i form av stråle, sluten eller spridd, men ibland kan det dock vara lämpligare eller riktigare att låta skummet flyta ut över den yta, som skall släckas. Det finns därför *begjutningsrör*, som med ett enkelt handgrepp kan fästas vid och förlänga skumstrålröret. Vanligen utförs de med 90° omböjning, men om man räknar med att behöva göra släckningar i oljebehållare med en höjd av 3 m och däröver är ett begjutningsrör med 180° omböjning att föredraga.

Finns inom brandkårens släckningsområde industrier, som handhar brandfarliga varor i större utsträckning och vilka i händelse av brand bäst släckas med skum, nöjer sig brandkåren ej med endast mindre storlekar på sina skumstrålrör utan går gärna in för sådana, som ger omkring 5.000 l/min med en vätskeförbrukning av 800 l/min.

En speciell uttryckningsenhet enbart för skumsläckning anses ibland lämplig. En sådan

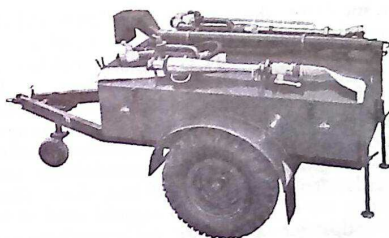

Bild 4. Skumvätskekärra med mellaninjektor, skumstrålrör med begjutningsrör samt tryckskumrör.

i bogserbart utförande — alltså på hjul — medför en avsevärd mängd skumvätska i en tank med rymlig påfyllningsöppning för att möjliggöra snabbpåfyllning. Den har mellaninjektorer monterade på tanktaket, vilka suger upp skumvätska direkt från tanken. Skumstrålrör med begjutningsrör uppläggs lätt åtkomlig på tanken.

Större kemiska industrier och oljeföretag överlåter ibland hela det rörliga skumsläckningsskyddet på ortens brandkår. Detta kan resultera i, att brandkåren med ekonomiskt bidrag från vederbörande företag anskaffar en komplett skumbrandbil med inbyggd skumvätsketank rymmande 2.000—3.000 liter, skumstrålrör med begjutningsrör, eventuellt tryckskumrör för anslutning till fasta skumrörledningar och skummaster. (Bild 5.)

Det kan i detta sammanhang vara lämpligt nämna, att en provisorisk skummast kan anordnas med hjälp av en mekanisk utskjutsstege på vars topp monteras ett skumstrålrör med begjutningsrör. Till skumstrålröret kopp-

Bild 5. Skumbrandbil med bl a två teleskopskummaster.

las en tryckslang, som upphissas med stegen tillsammans med strålröret och najas fast vid stegen på lämpliga punkter. Genom tryckslangen tillföres skumstrålröret vatten-skumväskeblandning under lämpligt tryck.

För industrier och lagerlokaler inom vilka brandfarliga varor behandlas eller lagras, exempelvis oljor, fernissor, färger och kemikalier, är såväl fasta som rörliga anordningar för skumsläckning befogade.

Helt rörliga och oberoende av anslutning till fasta brandposter är tryckluftskumaggregaten. I en behållare konstruerad för ett arbetstryck av 6 kg/cm² förvaras en vatten-skumväskeblandning, vilken kan sättas under tryck med luft från en trycklufttub. Till behållaren är kopplad en tryckslang med ett avstängbart skumstrålrör i den fria ändan. Här i landet utförs sådana tryckluftskumaggregat med en rymd av 50, 150 och 400 liter. Aggregaten monteras på hjul och är transporterbara av en eller två man, men förekommer även i stationär uppställning, särskilt på fartyg.

De för dessa aggregat använda skumstrålrören är alltid försedda med anordning för

direktinsugning av skumväska. När behållaren tömts på sitt innehåll, kan skumstrålröret anslutas till slangledning från brandpost eller motorspruta. Skumväska i dunkar eller flaskor framförs till skumröret och släckningen med skum kan fullföljas, därest man ej lyckats bekämpa branden vid det första angreppet.

De första tryckluftskumaggregaten här i landet framställde skummet enligt den Schröder-van Deurska metoden. Härvid lät man luften från trycklufttuben dels ingå i skummet dels tjäna som utdrivningsmedel. Blandningen av vätska och luft pressades genom en förädlare, en "borste", där skummet arbetades upp och därefter passerade ut genom tryckslangen till ett enkelt strålrör. När vätskebehållaren och trycklufttuben tömts, måste hel omladdning ske för att aggregatet på nytt skall kunna sättas i funktion.

Man kan räkna med, att aggregatet i sistnämnda utförande ger minst 50 % mer skum än det med skumstrålrör. Detta på grund av tillförsel av luft under tryck och en intimare och hårdare bearbetning av skummet. Överslagsvis blir skummängden med ett 150 liters aggregat 1500 resp 1000 l/min. (Forts)

KVALITETSSKUM

enligt STATENS BRANDINSPEKTIONS

Meddelande 1961: 14

Schaumgeist

PROTEINSKUM VÄTSKA

LUCEMA AB

BIRGER SJÖBERGS VÄG 1, STOCKHOLM — TEL. 52 52 15, 51 12 18

Brandförsvarsmål i Regeringsrätten 1961

1. (Dnr 9/1961 Inr-dep)

Ang föreläggande att vidtaga brandskyddsåtgärder

Vid allmän brandsyn den 12 juni 1958 inom fastigheten Vuollerim 326 i Jokkmokks kommun förelades H. Lundström såsom ägare av fastigheten att senast den 1 september 1958 hava borttagit en i garaget befintlig eldstad och att ordna garagets uppvärmning på härför godkänt sätt. Sedan vid efterbesiktning befunnits att klaganden icke verkställt det honom vid brandsynen givna föreläggandet, gjorde brandsynenämnden i kommunen anmälan därom till länsstyrelsen i Norrbottens län. Enligt resolution den 27 juni 1960 fann länsstyrelsen med stöd av 35 § 1 mom 2 st brandstadgan skäligt förelägga klaganden vid vite av 100 kr att inom 2 månader från det resolutionen tillställts honom avhjälpa den vid brandsynen konstaterade bristen. I besvärerna yrkade klaganden anstånd med fullgörande av föreläggandet till den 1 april 1961. Regeringsrätten fann ej skäl göra annan ändring i länsstyrelsens resolution än att den dag, då det klaganden meddelade föreläggandet vid stadgat vite senast skulle vara fullgjort, bestämdes till den 15/3 1961.

2. (Dnr 10/1961 Inr-dep)

Ang föreläggande att vidtaga brandskyddsåtgärder

Vid eldstadsbesiktning den 3 september 1959 å den fastighetsföreningen Tjärna 36 u p a i Borlänge tillhöriga fastigheten Hagalund 257 vid Saresgatan i Borlänge beslöt vederbörande brandsyneförrättare, att senast den 1 december 1959 följande åtgärder skulle vara vidtagna, nämligen att imrören, som ej i sin helhet voro rensbara, skulle förses med rensluckor i enlighet med skorstensfejaremästarens anvisningar samt att imrör och ventilationskanaler, som voro utförda av trä, skulle utföras i enlighet med byggnadsstyrelsens anvisningar till byggnadsstadgan den 30 juni 1947. Över ifrågakarande beslut anförde föreningen besvär hos länsstyrelsen i Kopparbergs län med yrkande att beslutet måtte upphävas. Som skäl härför anförde föreningen, att fastigheten uppförts år 1939 och då godkännts av byggnadsnämnden och brandstyrelsen i dåvarande Domnarvets mep, varför det vore obilligt att å fastigheten tillämpa bestämmelserna i 1947 års byggnadsstadga. Länsstyrelsen, resolution den 20 juni 1960: Enligt 15 § brandstadgan skola vid sotning alla rökgångar ävensom eldstäder, som icke äro inrättade för användning uteslutande av gas eller elektricitet, jämte tillhörande rökrör, imrör och ventilationsrör noga rengöras. Av 67 § 6 och 7 mom byggnadsstadgan den 30 juni 1947 framgår dels att imrör och andra luftkanaler skola utföras av varaktigt, icke brännbart material med tillräcklig hållfasthet samt på ett mot eldfara betryg-

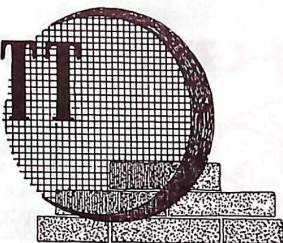
gande sätt, dels ock att Byggnadsstyrelsens anvisningar till samma stadga betr utförandet av imrör och andra luftkanaler skola iakttagas. På grund av vad sålunda anförts finner länsstyrelsen ej skäl bifalla besvärerna. Länsstyrelsen förordnar, att de av brandsyneförrättaren förelagda åtgärderna skola vara vidtagna sist den 1 september 1960. I de underdåniga besvärerna yrkade föreningen befrielse från skyldigheten att fullgöra vad som genom överklagade resolutionen ålagts densamma. Regeringsrätten fann ej skäl göra annan ändring i överklagade resolutionen än att vid utförandet av imrören och ventilationskanalerna de av byggnadsstyrelsen i detta hänseende utfärdade anvisningar till den nu gällande byggnadsstadgan den 30 december 1959 skulle iakttagas samt att de förelagda åtgärderna skulle vara vidtagna senast den 1 september 1961.

3. (Dnr 11/1961 Inr-dep)

Ang föreläggande att vidtaga brandskyddsåtgärder

Vid särskild brandsyn den 21 maj 1959 avseende den Tea Mårtensson tillhöriga fastigheten med adressn Litsvägen 5 i Östersund beslöt att vissa åtgärder betr skorstensstocken och imrör i fastigheten, angivna i det över synen förda protokollet, skulle ha vidtagits senast den 10 september 1959. Sedan vid efterbesiktning den 1 oktober 1959 befunnits, att brandsynebeslutet ej efterkommit i vissa delar, och vice brandchefen i staden anmält nämnda förhållande till länsstyrelsen i Jämtlands län, utlät sig länsstyrelsen, resolution den 10 mars 1960: Länsstyrelsen prövar, med stöd av 16 § 2 st brandlagen och 12 § 2 st brandstadgan, skäligt förelägga klaganden såsom ägare till ifrågakarande fastighet att, vid vite av 300 kr, före den 1 juni 1960 hava vidtagit följande åtgärder, nämligen: 1. Eternittrumman på vinden skall borttagas och hålet i skorstensstocken till imrör från tvättstugan igenmuras och putas. 2. De båda imrören av trä, som mynna i trossbotten med sägsplån, skola var för sig anslutas tätt till kanal av förzinkat järn med en väggjocklek av minst 0,1 cm eller av asbestcement med en väggjocklek av minst 0,6 cm och uppdragas omkring 1 m ovan yttertaget. Sägsplånen i trossbotten skall borttagas till ett avstånd av minst 11 cm från imrörens insida, varefter mellanrummet fylls med icke brännbart material. Imrören skola från trossbotten och uppåt åtminstone 30 cm ovan yttertaget isoleras med obrännbart material med en väggjocklek av minst 5 cm. Användes därvid mineralullsmattor ed skola dessa vara utan papper. Imrören skola avtäckas med ledbar plåthuv. Regeringsrätten: ej ändring, dock att den dag, före vilken det klaganden vid stadgat vite meddelade föreläggandet skulle vara fullgjort, bestämdes till den 1 maj 1961.

NYTT

från

BYGGNADSFRONTEN

Friskluftstrumma till pannrum i källarlöst enfamiljshus

I skrivelse till byggnadsstyrelsen den 10 november 1961 har anhållits om yttrande beträffande ett utförande av en friskluftstrumma i brännbart material dragen från pannrummet genom bostadsutrymmet till det fria. Byggnadsstyrelsen har efter samråd med statens brandinspektion meddelat följande.

Först bör erinras om den generella regeln i BABS 32:12 att brandskyddssynpunkter beaktas vid planering och utförande av ventilationsanläggningar.

I BABS 32:4221 sägs att omslutningsvägg till friskluftskanal, liksom även tillhörande värmeisolering, kan få utföras av brännbart material, om friskluftskanalen drages inom en och samma lägenhet från ytterfasaden till utrymme inom lägenheten, t.ex. skafferiet. Detta medgivande kan enligt styrelsens mening ej tillämpas i fråga om friskluftskanal som drages genom bostadslägenhet till pannrum i anslutning till lägenheten.

Pannrum i enfamiljshus med en värmepanna med en max tillförd värmeeffekt av högst 50.000 kcal/h skall, enligt BABS 35:62, utföras med avskiljning, som med däri befintliga dörrar och fönster är åtminstone brandhämmande. Avsikten härmed är att vid brand inom pannrummet under en viss tidsperiod hindra elden att tränga in i angränsande bostadslägenhet. Med hänsyn härtil är det olämpligt att till pannrummet ansluta en kanal som har relativt kort genombränningsstid och som dessutom troligtvis själv kan underhålla eld. Obrännbart material bör således användas för såväl kanalväggen som isoleringen.

Med hänsyn till risken att funktionsdugligheten hos brandspjäll med tiden kan komma att försämrats, anser styrelsen det ej heller lämpligt att i byggnader av ifrågavarande slag räkna med att brandspjäll nämnvärt kan bidra till att förbättra brandskyddet. I BABS 32:425 anges att brandspjäll ej bör förekomma annat än i undantagsfall och därvid ej annorstädes än i byggnad med heltidsanställd fastighetsskötare. (21.9.1962)

Påfyllningsrör och avluftningsrör till cistern för eldningsolja

En till statens brandinspektion inkommen förfrågan betr. ett utförande av påfyllningsrör och avluftningsrör till cistern för eldningsolja besvarades enligt följande.

Av bifogad skiss framgår att påfyllningsröret och avluftningsröret mynnar under mark i ett betongrör med helgjutet lock. Statens brandinspektion har i anvisningar angående oljeeldningsanläggningar, cirkulär nr 21, meddelat att dessa rör bör mynna i det fria. Förslagens utförande är enligt statens brandinspektion uppfattning ej i överensstämmelse med anvisningarna. (30.8.1962)

Ventilation av trapphus i flerfamiljshus

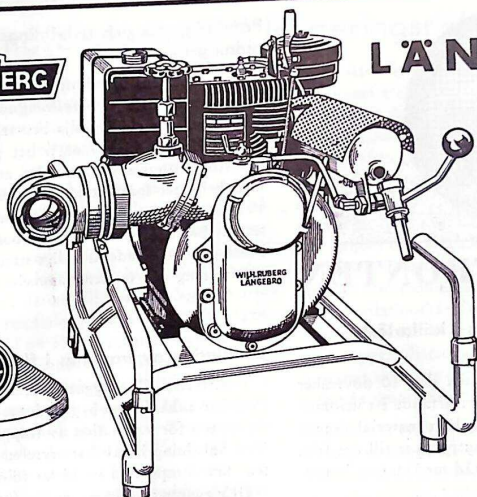
I skrivelse till byggnadsstyrelsen den 23 oktober 1962 har anhållits om byggnadsstyrelsens yttrande över ett system för ventilation av trapphus i flerfamiljshus. Med anledning härav har styrelsen i samråd med statens brandinspektion meddelat följande.

Ifrågavarande byggnader är försedda med brandsäkra trapphus, där trapphallarna tillförs friskluft medelst fläkt, som elektriskt sammankopplas med byggnadens utsningsfläkt på sådant sätt, att utsningsfläkten ej kan vara i drift, om friskluftsfälten stannar, men friskluftsfälten förblir i drift, om utsningsfläkten stannar.

Enligt BABS 32:25 anm. bör, i byggnad med brandsäkert avskilt trapphus för trapphallarna gemensamt friskluftsfäkt och byggnadens utsningsfläkt elektriskt sammankopplas så att båda samtidigt är i drift. Denna bestämmelse har tillkommit närmast för att säkra driften av friskluftsfälten. Om utsningsfläkten stannar, kommer detta snart att märkas i lägenheterna vilket knappast kan bli fallet om endast friskluftsfälten stannar. Om friskluftsfälten stannar är det därför önskvärt att även utsningsfläkten stoppas. Ur bland annat brandskyddssynpunkt är det däremot önskvärt att friskluftsfälten är i drift även om utsningsfläkten stannar. Den av Eder angivna anordningen får sålunda anses innebära vissa fördelar, och byggnadsstyrelsen har därför intet att erinra mot dess användning.

Det må i detta sammanhang framhållas, att de ovannämnda anvisningarna i BABS ej utgör något hinder mot att här ifrågavarande fläktar förses med sedvanliga, mellan motorskyddet och motorn placerade arbetsströmbrytare, som möjliggör, att vilken som helst av de båda fläktarna kan stoppas för reparation eller tillsyn utan att den andra fläkten stannar. (29.6.1962)

B. Lennmalm

LÅNSPUMP

för

2000 liter / min

8 hk luftkyld

4-takts-motor

Vikt 80 kg

Evakuering:

Avgasejektor

WILH. RUBERGS FABR.-AKTIEBOLAG

LÅNGBRO

Fabriken Immeln Kristianstad 960 40

Tel. Kristianstad 101 74, 101 78, 162 78

— Fabriken Vinslöv Kristianstad 806 01

Larmrocken BRAGE

Tillverkningen av larmrocken "Brage" som pågått sedan 1953 har alltså passerat 10 års-strecket.

Ett varmt tack riktas härmed till brand-kårerna runt om i landet, som under de gångna åren gynnat oss och skall vår strävan även i fortsättningen vara att tillverka rejäla varor.

Materialet i larmrocken utgöres fortfarande av kläde i helylle som skänker värme, dessutom impregnerad och ytterligare förstärkt genom gummitaft i plaggets överdel.

Larmbyxor i samma kvalitet.

Uniformsbyxor i diagonal.

Uniformsmössor, båtmodell.

— Begär provplagg. —

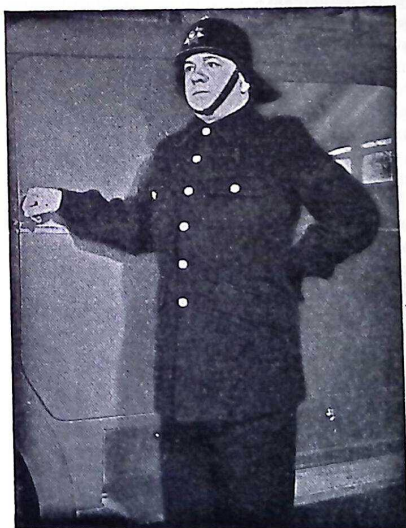
Tillverkas och försäljes av

Brage Petterssons Klädesind.

Hjalmar Bergmans väg 168

ÖREBRO

Tel. (019) 12 21 48

Kring en CTIF-kongress

CTIF är som bekant förkortning för Comité Technique International de Prevention et d'Extinction du Feu. Det var dess andra världskongress, som avhölls i Lissabon den 22—26 augusti 1962 samtidigt som det portugisiska brandkårsförbundet firade sin 25:e kongress. Den första världskongressen ägde rum i Rom 1956, men däremellan kongressas det som regel varje år.

Enligt uppgift var vid denna kongress ca 170 representanter från 28 länder närvarande. För första gången märktes Spanien, Brasilien, Argentina och Formosa-Kina. Mot det sistnämnda landets deltagande protesterade Sovjetunionen.

Största delegationen kom från Frankrike med Danmark som god tvåa. Det var tretton danskar, medan Sverige hade två delegater, riksbrandinspektören Ingvar Strömdahl och understeknad.

President i CTIF är nuvarande polischefen och före detta brandchefen i Wien, G. Holaubeck. Brandchefen i Rouen, överstelöjtnant T. C. Collinet är generalsekreterare och har två landsmän som medhjälpare.

President består dessutom av fem vice presidenter och fem honorärsekreterare från lika många länder. Riksbrandinspektören valdes till vice president efter att ha varit en av sekreterarna. Norden har tidigare innehaft en vice presidentplats genom Danmark och Norge. Strömdahl invaldes även i den kommitté, som fick i uppdrag att omarbota CTIF:s stadgar. Han hade för två år sedan föreslagit en ändring av arbetsordningen. Detta förslag efterlystes och stöddes bl a av Sovjet.

Kongressen arbetar genom utskott och underutskott, som behandlar olika med brandförsvaret sammanhängande frågor. Ärendena förberedas av utsedda fördraganden, som redogör inför resp utskott för sitt arbete, som sedan utgör diskussionsunderlag. Vid avslutningsplenium gör generalsekreteraren bl a en sammanfattning av resultaten.

Varje land äger låta sig företrädas i utskottet och framföra sina synpunkter. Utskotten är ca femton till antalet och programmet såg ut på ungefär följande sätt.

1. Förslag och utkast till internationella regler till skydd för brandkårens och civilförsvarets personal i krig i likhet med vad som gäller för rödakorspersonalen.

För de nordiska länderna torde detta icke vara något större problem, då ifrågakavande personal med undan-

tag för ordningsmakten är obehäpnad. Men brandkåren i en hel del andra länder är som bekant militära organisationer eller därmed jämförbara.

Den sk Chartan var utsänd för yttrande till deltagarländerna. Sverige hade liksom Västryskland gjort vissa erinringar. Meningsskiljaktigheterna voro betydande. Särskilt öststaterna drev sårmeningar, som låg utanför ämnet. Resultater blev — med de korrigeringar, som föranleddes av debatten — att söka kontakt med internationella Röda Korset, som lär ha tagit upp frågan på sitt program.

2. Beslut fattades bl. a. om att ordna en andra internationell brandkårslandskamp. Avsikten är, att innan årets slut utsända förslag till tävlingar mellan de olika ländernas brandkårer. Tidigare tävlan, som ägt rum i Västryskland 1961, hade givit goda erfarenheter. Nästa tävling beslöts förläggas till Mulhouse i september nästa år med franska brandkårsförbundet som värd.

3. Flygets användande för eldsläckning, brandkårens internationell brandkårslandskamp. Avsikten är, att m m diskuterades. Brandchefen i Köpenhamn visade en intressant film från släckningsförsök i flygplan å Kastrup. Debattämnen spände över stora områden från internationell terminologi till organisation av sjukvårdshjälp vid eldsvåder.

4. Likaså hade skogsbrandförsvaret kommit med på ett hörn. En representant från ett skogrikt land frågade en delegat från ett annat skogrikt land, hur man hade ordnat skogsbrandförsvaret. Sedan denne redogjort därför, frågade den förre imponerad: "Efter vilka principer delar Ni ut medaljerna?"

Bland den mängd brandbefäl, som samlades från 28 länder, var det givetvis vissa, som framträdde med skarpare profil än övriga. Presidenten J. Holaubeck, var en man med wienarens hela charm. Han ledde med fasthet förhandlingarna. Hans bakgrund är spännande. Han var en gång brandchef i Wien. Efter de olyckor Österrike genomlidit och då landet plötsligt blev fritt, sökte man efter en lämplig person till polischefsbefattningen. Valet föll på honom.

Bland tyskarna märktes särskilt arkitekten Albert Bürger, en typisk tysk till utseende, tal och årbördor med en överväldigande energi. Han arbetade intensivt, vilket förklarade hans centrala ställning. Vid högtidliga tillfällen drog han på sig generalsuniformen i sin egenskap av ordförande i tyska brandkårsförbundet.

Fransmännen var nästan alltid uniformerade och många av dem rikt dekorerade. Generalsekreteraren Collinet var en värtalig herre, som aldrig sökte ord, utan ordströmmen flöt galliskt elegant, medan han eftertänksamt vred sina händer.

Från Turkiet brukar komma två à tre representanter och bland dem lade man särskilt märke till professor H. Oget vid turkiska brandskolan. En gråhårsman, som bl a tycktes fungera som tolk för sina landsmän.

Danskarna var som nämnts talrikt närvarande och hade observatörer i nästan alla utskott. Det torde vara det land, som flitigast och allsidigast bearbetar erfarenheterna från dessa kongresser.

Inläggen från öststaterna var mycket samstämmiga. De hade egna tolkar, var älskvärda men höll sig för sig själva och bebländade sig ogärna med andra kongressdeltagare.

Denna presentation måste avslutas med några ord om delegaterna från England. Det var säkert världens mest oöverskådliga herrar. De lät sig icke rubbas eller förundras över någonting. Klädsel och formaliteter bekymrade dem föga och de hade en självklar ledighet, som aldrig sårade. De sades härstamma från gamla sjöbjörnar, vars sälta man alltid förnam. De var minnesgoda, älskvärda och tycktes trivas bland skandinavier.

Den yttre ramen till denna kongress var glansfull och storslagen. Man märkte, att världsländet hade gjort det till en hederssak att visa icke blott vad man hade av brandutrustning utan även ge en — om än ytlig — bild av Portugal. Kongressen mottogs av såväl inrikesministern som borgmästaren i Lissabon. Republikens president övervar bl a sista dagens stora parad.

Enligt uppgift stod brandförsvaret under kontroll av ett statligt råd, som lydde under inrikesministeriet. Det har uppsikt över förvaltning, organisation och brandkårernas tjänsteduglighet. Brandkårerna var såvitt kunde utötnas statliga och militärt organiserade i Lissabon och Oporto. I de andra större städerna var de kommunala och dessutom fanns över hela Portugal frivilliga brandkårer, alla sammanslagna i ett förbund, vars syfte var att höja medlemmarnas brandtekniska kunskaper och kulturella standard.

Brandkåren i Lissabon utgjordes av en bataljon om ca 700 man fördelade på fyra brandkompanier och ett "förstärkningskompani". Det fanns ca 100 brandbilar, fördelade på tolv brandstationer.

Under 1961 var det 1.060 utryckningar till eldsvådor och inräknades ambulanser och andra utryckningar till nödlägen fick man en totalsiffra om 12.688.

Vi såg två brandstationer, däribland huvudbrandstationen. Från gatan tedde den sig ganska alldaglig

och bestod av gatuhus med flygelbyggnader, vilka inrymde expeditioner, logement, televakt och garage för fordonen. En sjukavdelning med bl a röntgen ingick i utrustningen. I logementen låg 60 à 70 brandmän med den vanliga glidstängan till vagnhallen. Gården var terrasserad i ytterligare två plan och gjorde ett vackert intryck. På andra terrassen låg bl a ett övningshus i fyra våningar och en uteservering. Och på den tredje slutligen fanns en swimmingpool, som kunde behövas i den tryckande hettan. En ständigt stekande sol sörjde för att temperaturen höll sig vid 35 à 40°C.

På den andra brandstationen fanns även en swimmingpool. Här ägde en gymnastikuppväning rum, som var mycket imponerande. Man fäste sig vid den mångfald av rörelser man kunde utföra med skarvstegar. Det var elitgymnaster, vars prestation enligt sakkunniga endast torde överträffas av akrobaterna vid Paris och Roms brandkårer.

Den följande branduppväningen gav prov på en högklassig materielutrustning, som stod fullt i klass med den brandtekniska utvecklingen.

Högtrycksdimma tycktes vara genomgående införd. Pulver och skum var rikt företrätt. Själva övningen i övningshus av tidigare nämnd typ gick med en rasande fart och kläm.

Momentet med hakstegar antogs endast vara ett paradnummer, men dessa stegar medfördes åtminstone på någon bil i utryckningståget och var tydligt ett redskap, man räknade med. De var olika våra hakstegar, såtillvida att båda sidträna — på icke rotändan — var utdragna och böjda som stora krokarna och angjordes över fönsterkarmarna.

Uppvisningen med dem var lagd som en tävling och man slapp 1-2-1-2-exercisen. Men undan gick det, ibland verkade det som brandmännen kom före stegen — åtminstone ned.

Kongressdagarna gick fort. Det var ansträngande dagar, då utskorten i allmänhet började kl 09.00 och man sällan kom i säng förrän kl 02.00 på natten. Förhandlingarna följdes alltid av långa bussutflykter till intressanta utflyktsmål.

Så rändades den sista dagen, som var söndagen den 26 augusti. Solen stekte obarmhärtigt från en klarblå himmel och man saknade rusket hemma i Sverige. Vid frukostbordet meddelades till allmän munterhet, att det regnade i Köpenhamn och Stockholm.

Dagen började med mässa, förrättad av kardinalen av Lissabon och efterföljdes av en parad av vad Portugal kunde uppvisa av släckande brandförsvär.

Vi avhärades som vanligt med bussar och föres till platsen för mässan. Ett stort altare var uppfört i det fria med en guldglänsande Kristusbild i mitten.

Altaret omgavs på ena sidan av en fanborg om ca 100 fanor och andra sidan av brandkårens musikkår. När kardinalen välsignat folkmassan, knäböjde fanbärarna och sänkte fanorna. Även musikkåren knäföll, höjde trumpeterna mot skyn och blåste smattrande fanfarer.

Platsen för mässan låg å ena ändan av den magnifika paradgatan med stora och utomordentligt vackra planteringar. Brandkolonn efter brandkolonn var sedan timmar under uppmarsch i hetten. De hade tydligen sammandragits från hela Portugal, det påstods to m från Madeira.

När kongressdeltagarna intagit sina platser i skuggan på en hederstribun kom republikens president, hälsad av ett "hedersgarde" ur Lissabons brandkår. Detta hade troligen stått länge i solgasset och man märkte att vattenbärarna hade arbete.

Paraden började. Det var en imponerande syn, när kolonnerna närmade sig. I led om 10 à 12 man marscherade ca 3.000 brandmän förbi i oklanderlig militär precision nedför Avendida da Liberdade, dvs frihetsavenyn.

Av uniformeringen trodde man sig kunna skilja på de statliga, kommunala och frivilliga brandkårerna. De förstnämnda var grannast. Från den gula hjälmen, som blänkte i solen, gick från kammens bakre del en röd snodd till nacken, där den delade sig, fortsatte runt halsen och knöts samman på bröstet. Till paraduniformen hörde vitt bälte ibland med axelrem i samma färg och blankpolerad (försilvrad?) handyxa. Talrika medalj- och ordenstecken fullbordade klädseln.

Sedan brandkolonnerna marscherat förbi under eldande militärmarscher, följde brandbilarna. I täten rullade en mindre bil med fanvakt och så en med tre man förutom chaufför. En av dem höll en brinnande fackla, likt löparen med den olympiska elden och de övriga två männen paraderade med var sin jättestor fantasiyxa. Därefter kom slag i slag ca 700 brandbilar. Alla sinnen var på hjälpänn för att inregistrera märkvärdigheterna. Mycket hög klass var det på bilar och utrustning. Bilar med stora centrumrullar för högttrycksdimma fanns i mängd. Magirusstegar, vattenbilar och vanliga redskapsbilar, de flesta med radio. Bilar med grodmän och rökdykare i resp arbetsdräkter och utrustning och ambulanser med vitklädda män (läkare?) i sjukhytten. Även världsstädernas brandbefäl gav uttryck för sin respekt för det portugisiska släckande brandförsvaret.

Avskedsmiddagen var förlagd till det lilla samhället Salvaterra de Magos ca fem mil nordost Lissabon. I närheten möttes vi av beridna män i färgglada dräkter med långa lansar. De förde oss till en tjurfäktningsarena.

Värdarna skulle avtackas av de deltagande ländernas representanter. De många talen interfolierades av folkdanser, utförda av barn och vuxna. De dansade med så stor inlevelse att taktal och dans ibland flöt samman till en färgglad röra.

Riksbrandinspektören framförde Sveriges tack på portugisiska, som mottogs med sydländsk entusiasm. Många talare överlämnade medaljer, men han överräckte Vasaboken på franska och anknöt till Vasco da Gama.

Som slutomdöme kan sägas, att det var en ståtlig, vänlig och mycket påkostad kongress. Behållningen av förhandlingarna, som icke alltid voro så tillgängliga, är individuell. Men den som söker, han finner alltid en del och därför är det önskvärt med ett större deltagande från svensk sida.

Som antytts är riksbrandinspektören invald i den kommitté, som skall omarbetea CTIF:s arbetsformer. Den reformen torde bana väg för ett ännu mer givande internationellt utbyte på brandförsvarets område.

Folke Renström

AWG

BRANDARMATUR ENLIGT S M S
KORROSIONSBESTÄNDIG LÄTTMETALL
Leverans genom landets brandredskapsföretag
Verksrepresentant:

EWERT WILHELMSSON
BRANDREDSKAP • Vagnhärad Tel. 0156/100 29

Den nya brandlagstiftningen

Frågor och svar

Har tagit del av frågor och svar angående den nya brandlagstiftningen i tidskriften, och önskar nu framföra några frågor i ämnet.

1) Är det stadgans mening att de byggnader som enligt 12 § ej skall anses vara särskilt brandfarliga helt skall undantagas från brandsyn? Eller

2) Skall skorstensfejaren, som enligt 18 § vid sotningsförrättning verkställer eldstadsbrandsyn och då även skall ägna uppmärksamhet åt annat som kan bli föremål för undersökning vid brandsyn, vara den som s a s förrättar brandsyn i dessa byggnader? O. L.

* * *

Svar:

De byggnader och anläggningar, som enligt 12 § 1 mom icke "äro särskilt brandfarliga" etc och som således icke skall upptagas i förteckningen för regelbunden brandsyn, skall icke "helt undantagas från brandsyn". De skall bli föremål för eldstadsbrandsyn enligt 12 § 2 mom i den mån föreskriven sotning och alltså besök av skorstensfejaren skall förekomma där. Vad som omfattas av eldstadsbrandsyn följer av 2 mom andra stycket. I

praktiken innebär de nya bestämmelserna att huvuddelen av alla bostadsbyggnader icke blir föremål för regelbunden brandsyn av brandbefäl enligt 1 mom, utan blott för eldstadsbrandsyn enligt 2 mom. Enligt 18 § är skorstensfejare skyldig att ägna uppmärksamhet åt annat (än sådant som är föremål för eldstadsbrandsyn), som kan utgöra föremål för undersökning vid brandsyn. Felaktighet och missförhållande skall anmälas till skorstensfejarmästaren, i den mån rättelse kan ske genom eldstadsbrandsyn, eljest till brandchefen, som kan föranstalta om särskild brandsyn. Ett exempel på det sistnämnda fallet är om skorstensfejaren upptäcker brandfarliga fel på en elektrisk installation.

Även i andra fall kan det vara skäl att förrätta särskild brandsyn, enligt 12 § 3 mom, å byggnad, som ej är föremål för regelbunden brandsyn enligt 1 mom. Brandlagsrevisionen angav i sitt betänkande som exempel fall då nybyggt hus tagits i bruk och inflyttning skett, varvid kontroll kan behövas beträffande säkerhetsanordningar, redskap, dörrar, förekomsten av brännbart emballage m.m. Ett annat fall är att särskild brandsyn kan fordras efter brandtillbud, soteld eller blixtnedslag.

När BRANDKÅREN rycker ut ...

Tydligt synliga —
dag och natt!

... bör trafiken varnas!

Dessa ljusreflekterande tavlor äro av aluminium, ställningen av galvaniserat stål-rör med infällbar fot. Vid transport äro de två tavlorna stadigt hopmonterade med vingmuttrar — reflexsidorna helt skyddade! — med total dimension 5×60×90 cm och total vikt endast 9,7 kg.

Varningssymbol: "avsmalnande väg"
eller (i Edert val): "annan fara"

F. DEUTGEN & Co. AB

Norrlandsgatan 31—33, STOCKHOLM C

Tel. 21 85 05 - 6

Statens Brandinspektion

Meddelande 1962: 7

om att *civilförsvarets tyfonaggregat för högtryck får sprängsäkring* har utkommit.

Vissa brandmyndigheter har framfört anmärkningar mot att civilförsvarets tyfonaggregat för högtryck (HT-aggregat) placerats på vindar och påpekat riskerna för sprängning av luftbehållarna vid vindsbrand. Föreslagen flyttning av behållarna till tex bottenvåningen kan med hänsyn till aggregatens funktion icke komma i fråga. I stället har man beslutat förse de ventiler, som nu saknar säkringsanordning, med *sprängsäkring*, som träder i funktion vid 230 à 235 atö. Samtliga ventiler beräknas vara modifierade den 1 juli 1963.

Brandinspektören har *icke* ansett sig böra föreslå, att upplysningsskylt "Larmaggregat" skall uppsättas till vind med HT-aggregat.

Meddelande 1962: 8

om *ny brandlagstiftning* har utkommit.

Inledningsvis redovisas vilka lagar, förordningar mm, som den nya lagstiftningen omfattas av, varefter närmast *brandordningarna* berörs. För *samtliga kommuner i landet* skall som bekant nya brandordningar utarbetas. *Exempel på brandordningar* för olika kommuner skall uppgöras av statens brandinspektion, men dessa exempel kommer tyvärr att föreligga först under 1:sta kvartalet 1963. Samtidigt beräknas *exempel på brandförsvarsavtal* kunna utsändas. (Tyvärr blir det även här en eftersläpning.)

Kommunernas nuvarande brandordningar skall fortfarande gälla till dess ny brandordning trätt i kraft — i den mån den inte strider mot den nya brandlagen och brandstadgan. I meddelandet lämnas nu viktiga synpunkter på frågan i vilka avseenden kommunernas nuvarande brandordningar *icke* skall gälla fr o m den 1 januari 1963.

Brandchef resp vice brandchef skall icke längre förordnas av länsstyrelsen. Kravet på brandbefälens kompetens kommer under bedömande i brandordningen.

Reserovbrandstyrkan — kallas numera *brandvårn* — bör bibehållas till dess ny brandordning utarbetas.

Skogsbrandförsvaret skall fr o m den 1 januari 1963 samordnas i *alla kommuner* under brandchefens ledning. Hittillsvarande skogsbrandsläckningsorganisation kan i sak bestå.

Beräffande *brandsyn* är ändringen markerad. Brandsynenämnderna upphör att fungera, och regelbunden

brandsyn förrättas i stället av brandchefen eller det brandbefäl han förordnar. De regler för brandsyn, som finns angivna i 12—14 §§ i den nya brandstadgan skall i full omfattning gälla fr o m den 1 januari 1963. (OBS! Ni har väl skaffat den nya brandlagen och brandstadgan? Gör det annars *OMEDELBART!*)

Från ingången av år 1963 förrättas regelbunden brandsyn — med de tidsmellanrum brandchefen bestämmer — endast inom sådana byggnader, upplag och andra anläggningar, vilka är särskilt brandfarliga eller där brand kan utgöra fara för ett större antal människor. Det ankommer på statens brandinspektion att utfärda anvisningar om lämpliga brandsynfrister för olika objekt. Inte heller dessa anvisningar beräknas föreligga förrän under 1:sta kvartalet 1963, men i meddelandet finns preliminära anvisningar i detta avseende intagna. Det skulle föra för långt att här redovisa dessa frister. Det åligger emellertid brandchefen att fortlöpande föra förteckning över de objekt inom hans kommun, som skall bli föremål för regelbunden brandsyn. Därvid skall de av brandchefen beslutade brandsynfristerna även angivas.

Eldstadsbrandsyn förrättas numera *endast av skorstensfejarmästaren*.

Särskild brandsyn skall ske när brandchefen eller länsstyrelsen så bedömer erforderligt och förrättas av brandchefen — eller efter hans förordnande annat brandbefäl — resp skorstensfejarmästaren. Exempel härpå är: Nybyggnad; byggnad eller anläggning, som undantagits från sotning; av skorstensfejarmästaren upptäckt bristfälligheter beträffande vilken han ej ägt meddela föreläggande utan gjort anmälan till brandchefen o d.

Det framhålls i meddelandet att de båda brandmyndigheterna *brandchefen och skorstensfejarmästaren icke* har rätt att ingripa på den andra myndighetens område. Den svåra gränsdragningen berörs även något.

Bostads-, kontorshus o d blir efter den 1 jan 1963 som *regel icke* föremål för annan brandsyn än den genom skorstensfejarmästarens eldstadsbrandsyn.

Föreläggande vid brandsyn kan efter 1 januari 1963 riktas såväl mot *ägare* som innehavare av byggnad, upplag eller annan anläggning, eller ock mot *bådaddera*.

Beträffande sotning gäller, att *auktoriserad skorstensfejarmästare* skall finnas i *varje kommun*. Denne skall ha avlagt mästareexamen. Finns *före 1 januari 1963* auktoriserad skorstensfejarmästare, som är godkänd av brandstyrelsen och av brandordningen framgår att endast denne fått utföra sotning, kan han *icke* uppsägas. Det förekommer emellertid att skorstensfejare antagits genom överenskommelse, som icke grundats på brandordningen. Om en sådan person saknar

Minnen

Hästen har sin egen vilja!

Efter att redan tidigare ha sökt mig in vid Stockholms brandkår, blev frågan åter aktuell tidigt på våren 1904. För att hävda mig mot konkurrenter ville jag skaffa mig intyg på "körkonst". Hästkännedom låg nog i blodet, ty min älskade moders flesta bröder var kavallerister. Min morbror, ryttmästare Hans von Essen, bodde i vårt hem alltifrån officersexamen till den tid han ärnade bilda eget hem. Detta gav oss pojkar tillfälle bosätta oss i Hästgardets stallar vid Storgatan. Vi älskade de vackra hästarna och fick gratis gömma oss bland hästgardets musikanter på Cirkus. Nu ledde allt detta till att jag fick gå i privat körskola hos den då vithårige, gamle fine medaljprydda Carl XV:s livkus, som då var chef för grosshandlare Ljunglöfs fina stora stall.

Så fick man se sjömannen Kylberg kl 6—7.30 varje morgon köra de vackraste hästar för en hög jaktvagn på Stockholms gator! Ty kl 8 började min tjänst på Skeppsholmens exercisskola.

Tiden gick och jag blev placerad på KT station.

Kären inköpte en vacker krittvit lätt ardenner, som döptes till Pollux och placerades på KT. Pollux presterade en galopp och en uthållighet utan like. Han gick i par med vår vackraste häst, "Cesar", och drog redskapsvagnen.

Men hästen har sin egen vilja. Pollux ville absolut ej gå enbet! En morgon hörde jag ett skrammel på Tjärhovsgatan. Sprang till fönstret. Pollux hade skenat med karens vinkelaxelkärra. Kusken låg på gatan och

mästarutbildning, är han efter den 1 januari 1963 *icke* behörig att vara skorstensfejarmästare för kommunen. Kommunen måste då vidtaga de åtgärder som på grund härav erfordras.

De *sotningsfrister* som finns angivna i nuvarande brandordningar bör tillämpas till dess ny brandordning fastställs.

Icke heller anvisningar med rekommendation om lämplig *brand- och livräddningsredskap* i fastigheter föreligger ännu från statens brandsinspektion. Sådana beräknas kunna utsändas under 1:sta halvåret 1963. I avvaktan härpå angives, att brandredskap endast erfordras med hänsyn till fredsbrandförsvarets organisation och resurser, vilket innebär minskade fordringar i förhållande till förut gällande. I meddelandet lämnas vissa generella anvisningar om i vilka fall brandredskap bör krävas.

Beträffande livräddningsredskap skall oförändrade normer tillämpas.

Pollux hade försvunnit österut. Jag slog larm och sände en vagn att söka. Kärran hade gått i kras och Pollux anhölls långt bort i Nacka.

Nu gällde det att plocka fram de teoretiska kunskaperna, inlärdas av kavallerister. *Hästens vilja måste betvingas!*

Jag gav stallförmannen "Vackre Alfred" order om att spanna Pollux för vår gigg. Det blev ett cirkusnummer! Stallförmannen körde med saxträns, och jag satt bredvid med vår skengrimma (försedd med gummirullar, som vid dragnig tryckte samman näsborrarna).

Det bar iväg — mest på bakbenen — mot Södra Bantorget, där Pollux försökte klättra upp i något som liknade en asfaltkockare.

Hur det var klarade vi oss ned halva Skeppsbron. Men där överlistade han oss. Tack och lov att trafiken 1904 inte var som nu! I ett huj överlistade han oss, och det bar i väg i vildaste sken. Jag begriper än i dag inte att giggen höll, ty i varje kurva gick hon på ett hjul — och att den inte välte. Färden gick Skeppsbron — Norrmalmstorg — Kungsträdgården — Arsenalsgatan — Nybroplan — plötsligen upp Artillerigatan och lika plötsligt Riddargatan österut mot Skeppargatan. Där emotsåg jag drunkning i Nybroviken, om vi inte blev påkörda vid Strandvägen. Det var inte utan att jag tänkte på dem där hemma! Men så fick Pollux se en tegelhög på kajen, som hindrade badet i Nybroviken. Han satte sig på hasorna och gled mot högen. Blixtnabbt vaknade hopper hos oss att hoppa ur. Men det gavs inte tid, ty innan vi hann blinka var han på benen igen och satte fart mot Djurgårdsbron och svängde över den. Vi skyttade Nordiska Museet, och när vi nalkades Hasselbacken skrek jag så mycket jag orkade: "*Djurgårdens brandstation*". Min tanke var att hellre en olycka i den trakten, ty då kunde våra kära brandmän ta vara på kvarlevorna. Men sanna mina ord! Vi slet i högertömmarna och Pollux vek ner Allmänna gränd. På brandstationen stod portarna öppna ty redskapen var utflyttade och man "skrubade däck". Och se! Vår räddning! Pollux satte kurs rätt på de öppna portarna och rätt in i redskapsutrymmet. Jag skrek "*Stäng portarna*". Och Pollux satte sig på golvet och åkte mot andra väggen.

Den vita Pollux var svart.

Och vi tackade Gud.

Pollux blev väl omhändertagen och gneds med halmviskor. När han vilat ur fick han lugnt promenera hela långa vägen hem till Katarina, och behövde aldrig mera spännas för enbet.

Fru Kylberg

Pressklipp

News from Fjodorpress

Skrytskraporernas elddop

De skrytskrapor, som de senaste åren uppförts i Skutskär, Västerås och andra brukssamhällen, fick sitt verkliga elldop häromkvällen. 75 brandmän kämpade i fem timmar mot en vindsbrand i ett 14-våningshus i Västerås. En liknande brand i ett tre- eller fyrvåningshus hade säkert släckts av femton man på en timme.

Men då hade västeråsarna förstas inte fått Sveriges första och största höghusbrand att yvas över.

Vi skulle vilja ge Västerås och Skutskär rådet att i fortsättningen bygga kombinerade höghus och vattentorn. Om en vattenbassäng placeras på varje vind får hyresgästerna för det första bra tryck i sina vattenledningar, och för det andra behöver de aldrig riskera långvariga och svårsläckta bränder. Varje lägenhet förses med en lucka i taket, och om det börjar brinna låter man bara några hundra kbm vatten forsa in.

(Saxat ur *Sala Allebanda*)

Brandlarm per post

Brandkåren i staden Brighthouse i England fick ett märkligt brandlarm häromdagen. Det kom per post. Avsändare var en gammal dam i en by utanför staden. I sitt brev förklarade hon att hon känt brandlukter och även sett rök intill en vägg. När brandmännen i Brighthouse kommit över första häpenheten inför den gamla damens sätt att larma för de med klingande klockor — det är engelska brandkårens sirener — med högsta fart till den gamla damens hus. Efter en undersökning upptäckte brandmännen att en spricka uppstått i skorstenstocken och att röken och brandlukten kommit från denna. Den gamla sade att hon känt brandlukten en vecka. Hon tyckte inte det var något att besvära per telefon om.

(Saxat)

Brandstegen utlånad.

I den danska staden Saxkjöbing har brandchefen blivit förbaskad och sagt att han tar inte ansvaret för eldsläckandet i stan om han inte får ha sin brandstege i fred.

Kommunen har nämligen av sparsamhetsskäl förklarat att elverket får låna brandstegen vid behov. Och de behoven har ofta återkommit.

En vecka var brandstegen borta från brandstationen i fyra dar. Det utbröt dock ingen eldsvåda.

— Har man ansvaret för brandmateriel, vill man gärna veta var den finns, säger brandchefen och slått med all rätt näven i bordet.

(Ur *Expressen*)

Statens Brandkola

Nedanstående elever har med godkända betyg genomgått *Brandförmanskurs kat I* (3/9—14/12 1962):

Folke Engström, Eskilstuna; Eric Andersson, Ture Augustsson, Stig Eriksson, Gerhard Öberg, Göteborg; Bertil Lindgren, Halmstad; Ernst Norlander, Härnösand; Sten Jolind, Katrineholm; Karl-Gustav Hallberg, Lund; Olle Hillgren, Gunnar Johnsson, Torsten Lundgren, Bertil Rosquist, Malmö; Karl-Gustav Orell, Rune Sandstedt, Norrköping; Börje Sjöberg, Nyköping; Gösta Haglund, Algot Kardell, Stig Linnerfors, Gunnar Strandberg, Oscar Svensson, Stockholm; Nils-Erik Jonsson, Erik Karsteman, Södertälje; Karl-Axel Andersson, Tage Björklund, Västerås.

Brandchefskurs kat II (5/11—14/12 1962):

Lennart Wennerhag, Bodafors; Lennart Andersson, Borgholm; Eric Magnborn, Danderyd; Sven Evald G. Johansson, Emmaboda; Harry Stridsman, Göteborg; Einar Modig, Hällefors; Carl-Erik Liljebäck, Malmslätt; Johan Edvin Södervall, Markaryd; Ingemar Lundin, Märsta; Sven Gustav Svensson, Sigtuna; Erik Pettersson, Smedjebacken; Axel Skogh, Ätvidaberg.

Brandchefskurs kat II

— andra perioden innefattande utbildning vid brandskolan — pågår under tiden 29/4—13/6 1963. Ansökan till kursen skall ha inkommit senast den 9/2 1963.

Den traditionella julkårens julhålsningen från Knivsta brandkår kommer här. *Knivsta brandkår* har även för år 1963 prenumererat 100 %-igt på *Brandkårstidskrift*!

Gör Ni samfundet vid Er kårl

BRISSMAN

BÄLTE

tillverkat av grön teryleneväv, ljus- och rötbeständigt. Spänne av ny Patent-s. konstruktion, absolut glidsäkert och lätt att spänna. Standardbältet är ställbart från 60 till 120 cm, större längder på beställning, bredd 80 mm. Tillverkas med godkänd bälthake av lättmetall, med kedja och karbinhake eller med D-ring som skyddsbälte.

Bältet är fall- och dragprovat, utan anmärkning av Statens provningsanstalt till 2,5 ton. Godkänt av Kungl. Arbetarskyddsstyrelsen.

**Brissmans
Brandredskap AB**

Halmstad - Tel. 035/133 33

Som en följd av det förtroende som visades vår förra film om
Mun till Mun andning
presenterar vi nu en ny film inom samma ämnesområde, filmen om

HJÄRT - LUNG LIVRÄDDNING

Framställd efter de rön som framkom under anesthesiologsymposiet i Stavanger 1961

9 intensiva minuter laddade med information om metoden att RÄDDA LIV

Kopierpris 186:-

Informationshäfte medföljer.

Filmen distribueras av

Svensk Filmproduktion

avd. för medicinsk film

HALMSTAD

Tel. 035/240 06 — 264 96 — 303 84

Telex 3573

Sandvikens stad kungör härmed
ordinarie befattningen som

Brandchef

till ansökan ledig. Utbildning: Brandchefskurs kat I.

Begynnelselön 24.996:— och slutlön 29.640:— (lönegrad 20).

Utförlig kungörelse är anslagen i Stadshuset. Närmare upplysningar genom brandchefen, telefon Sandviken 026/550 58.

Ansökan ingives senast 25/1 1963 till Drätselkammaren, Sandviken.

Brandstyrelsen.

Notiser

Nya oljeförordningen i kraft. Tillämpningskungörelsen saknas

I nr 10/1962 efterlystes här Kommerskollegii tillämpningskungörelse till den nya förordningen om brandfarliga varor. Det är icke möjligt att i tekniskt hänseende tillämpa förordningen utan tillgång till tillämpningskungörelsen, enär själva förordningen knappast innehåller några tekniska bestämmelser alls.

Vår förmodan att förseningen beror på personalbrist har vid förfrågan hos sprängämnesinspektionen uppgivits vara riktig. Det upplyses att collegium begärt särskild personalförstärkning för utarbetande av tillämpningskungörelsen, men att departementet förklarat att ifrågavarande arbete borde rymmas inom collegii normala ram och med sprängämnesinspektionens medverkan. Vad inspektionen beträffar så prutades för det första på den begärda personalförstärkningen och för det andra erhöles icke medel förrän efter den 1 juli 1962 med påföljd att nyanställningarna — som f ö icke inneburit någon utökning på oljesektionen — icke kunnat ske förrän under höstens lopp. Icke förrän nyligen har vissa provisoriska arrangemang hos collegium gått att genomföra på den juridiska sidan. På den tekniska har resultatet endast blivit att inspektionen helt och hållet fått ställa den nye chefen för oljeavdelningen till collegii förfogande, upplyser sprängämnesinspektör Billberg.

Ny ersättningskungörelse m m

En ny kungörelse om ersättning på grund av verksamhet vid brandsläckning m m har utfärdats och föreligger i SF 607/1962. Likaså föreligger — i SF 606/1962 — en ny instruktion för länsbrandinspektörerna. Båda författningarna träder i kraft den 1 januari 1963.

(I februari numret kommer byrådirektör Stig G. Holmberg att kommentera bl a den nya ersättningskungörelsen.)

Cirkelverksamhet i brandskydd inom lantbruket

I nr 9/62 omnämndes här att Jordbrukets skyddspropaganda utgivit en handbok i brand- och yrkesrisker i jordbruket. Nu föreligger även tillhörande material bl a i form av en handledning med anvisning

för hur avsedda studiecirkelar i ämnet skall bedriva sitt arbete.

I handledningen nämnes bland fackmän, som kan rådfrågas, även vederbörande brandchef samt länets brandkårsförbund.

Det berömvärda kursinitiativet är värt allt stöd i den lovvärda strävan att nedbringa brandskadefrekvensen inom lantbruket.

Nytt släckningspulver

Ett patent har uttagits av Dr. Walter Brell i Bad Godesberg, Östtyskland, vilket beskriver ett nytt släckningspulver. Detta består av en blandning av natriumsulfit och ammoniumsulfat. Det första är ett reduktionsmedel, som upptager syre, varvid det omvandlas till natriumsulfat. Det finfördelade ammoniumsulfatet förenar sig med natriumsulfatet, vilket övergår till natriumvätesulfat samtidigt som ammoniak frigöres, som i sig själv har en verkningsfull släckningsförmåga.

Natriumvätesulfatet övergår i vätska vid en temperatur av 315°C. Vid högre temperaturer frigöres gaserna svaveldioxid samt kväve. Dessa äro även kraftiga släckningsmedel. Detta pulver kan enligt uppfinnaren användas mot bränder ej endast i gas- eller vätskeform utan även mot bränder i fasta ämnen. (Ur "Fire Engineering")

U. A.

En handbok

"Civilförsvaret... att skydda och rädda liv" har i dagarna utgivits av Kungl civilförsvarsstyrelsen. Författare är generalsekreteraren i Sveriges civilförsvarsförbund Curt Ek.

Handboken, som ger information om hur det svenska civilförsvaret är uppbyggt, rymmer även en koncentrerad historik över det svenska civilförsvarets 25-åriga tillvaro. Ett stort antal instruktiva bilder förhöjer värdet av denna handbok, som kan rekvideras i närmaste bokhandel. Priset är kr 2:75.

Svenska Brandkärnans Riksförbunds minneskrift

med anledning av Förbundets 50-åriga tillvaro föreligger nu. Författare är rektor Erik Forslid.

Anslutna brandkårer liksom förbundets personliga medlemmar har någon av de senaste dagarna utan kostnad erhållit den förnämliga skriften. Endast ett starkt begränsat antal ytterligare exemplar har tryckts. I mån av tillgång kan skriften köpas hos Svenska Brandkärnans Riksförbund, Jakobsgratan 14, Stockholm C. Priset är endast 10: — kr/ex.

Bemärkelsedagar

60 år

6/2 v. brandchef O. E. Eriksson, Kiruna

50 år

Den 29 januari fyller brandchefen och länsbrandinspektören Sven-Eric Wedham, Vänersborg, 50 år.

Efter studentexamen och reservofficersutbildning började han sin brandmannabana i födelsestaden Göteborg. Han genomgick Svenska Brandkyddsföreningens brandchefskurs och blev vice brandchef i Landskrona år 1943 och var sedan brandchef i Lidköping åren 1945—49. År 1949 tillträdde han befattningen som brandchef i Vänersborg vid den då nyinrättade yrkeskåren och blev samtidigt länsbrandinspektör i Älvsborgs län.

Under de snart 14 år Sven-Eric Wedham varit verksam inom länet har han gjort sig känd som en skicklig yrkesman och en god organisatör, vilket varit till stort gagn för brandförsvaret vid lösandet av alla de problem, som finns i ett så vidsträckt län som Älvsborgs. Han gjorde utmärkta insatser vid såväl Surte- som Götarasen och blev något av en katastrofexpert. En annan katastrofplats, som tagit hans tjänster i anspråk, är Kongo, där han som brandchef på Kaminabasen hösten 1961 var med om åtskilliga äventyrligheter.

Det är tydligen något visst med göteborgsatmosfären, när det gäller att skapa goda och glada gossar med friska takter, som också kan "dra" en bra historia. Sven-Eric Wedham är en fin representant för detta släkte.

Han lyckönskas hjärtliga på 50-årsdagen.

YE

HERR BRANDMANS FUNDERING

PIRMAN. ÄR DE
EN HEMBRÄNNARE ?

DI VA TÖRRA...

Prästgården hade brunnit ner, varvid prästens hela bibliotek och predikningar blivit lågornas rov. Dagen efter mötte prästen en bonde på vägen och beklagade sig över den förlust han lidit genom eldsvådan. Hela biblioteket brann, sa prästen och bonden tyckte det var mycket tråkigt.

— Ja, inte nog med det, alla mina predikningar, sen trettio år förstördes...

— Det var också tråkigt, sa bonden. Men di var ju också så törra, så...

BRANDKÄRSTIDSKRIFT

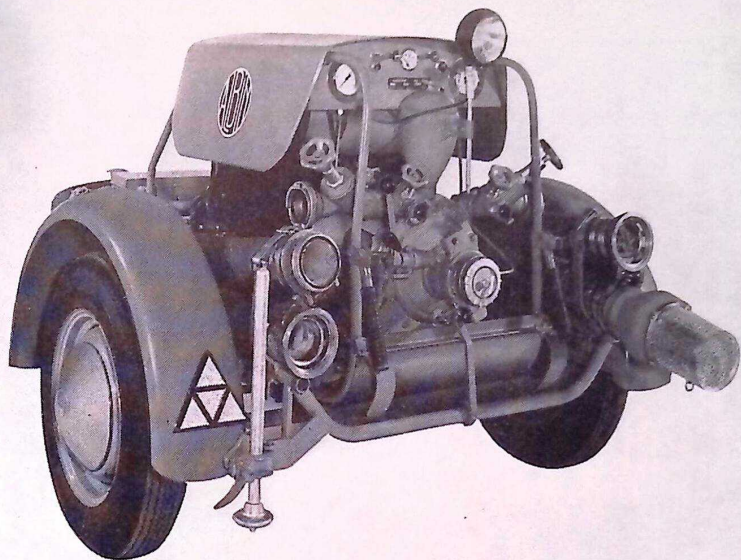
Organ för Svenska Brandkärernas Riksförbund
Utkommer omkring den 15 varje månad

Prenumerationspris: 8:— kr/år. Vid samtidig beställning av minst 5 ex = 7:— kr/år. (Likvid sändes till Brandkärstidskrift, Jakobsg 14, Stockholm. Postgiro 48 70.)

Redaktör och ansvarig utgivare: Brandchef A. Ekberg, S. Promenaden 46, Norrköping, Tel 011/293 70.

Annonbeställning: Svenska Brandkärernas Riksförbund, Jakobsgatan 14, Stockholm C. Tel 010/10 50 25.

OBS! Annonmanuskript måste vara inkomna senast den 20 i månaden före den, då annons önskas införd.

ALBIN-900 VW

-modern svensk motorspruta med garanti

enkel konstruktion

lättskött

prestanda över normerna

Många års erfarenhet och ett intensivt tekniskt samarbete mellan ALBIN MOTOR AB och AB PUMPINDUSTRI ligger bakom ALBIN-900 VW, den enda motorsprutan i sin storleks-

klass som med undantag för motorn — VW industrimotor — är helt svenskbyggd.

Hittills har över 900 ALBIN-900 VW levererats på den svenska marknaden.

Begär teknisk beskrivning från

ALBIN MOTOR AB Kristinehamn tel. 0550/150 00

**Ni möter ALBIN-namnet på många områden
...överallt betyder det omutlig kvalitet !**

September 1960

SVENSKA BRANDKÄRERNAS RIKSFÖRBUND

Släcknings- verkan och släcknings- medel

S. HULTQVIST — G. PERSSON

Pris 5:- kr

SVENSKA BRANDKÄRERNAS RIKSFÖRBUND

Jakobsgatan 14
STOCKHOLM C

Telefon 010/21 36 06
Postgiro 48 70